

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Nr. 8086 Bis.

CONCURS.

Două stipendii, câte de una mie (1000) coroane, pentru calificarea superioară a absolvenților de teologie din seminarul nostru arhidiecezan devenind vacante, pentru ocuparea acestora se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român”.

Unul dintre aceste stipendii se va conferi candidatului, care se va califica pentru studiul economic, științele naturale și chimie, altul pentru candidatul, care se va califica pentru limba română și limba maghiară sau germană.

Cererile sunt a se adresa la consistorul arhidiecezan instruite cu următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu de maturitate;
3. Absolutor teologic;
4. Revers, că după terminarea studiilor va intra în serviciul bisericeii la locul ce i se va designa;
5. Alte eventuale documente de recomandare.

Cererile intrate după termenul indicat nu se vor lua în considerare.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 13 Iuliu 1910.

Consistorul arhidiecezan.

Contribuțiuni

la istoria școalelor bănățene.

II.

Românii, socotiți pe vremurile acelea împreună cu Sârbii sub numele de „Iliri”, n’aveau nici suflet și nici făptură culturală. Singura lor viață sufletească era credința, religia deochiată din partea stăpânitorilor și pentru care îndurau atâtea neajunsuri și umiliri. Dar nici această îngustă viață a sufletului nu și-o puteau manifesta fără piedeci, prin limba atât de scumpă, păstrată cu atâtea sfîntenie de strămoși, căci

Sârbii râvneau după stăpânire deplină pe sama limbei lor. Intruparea în fapte a făgăduințelor făcute de casa domnitoare întârzia. Și cât de mântuitoare era să fie intruparea aceasta! Căci Românii duceau lipsa cea mai grea și cea mai amară, anume lipsa mijloacelor și a puterii cu ajutorul cărora și-ar fi putut alcătui și ei o viață deosebită de a celorlalte neamuri! — Ei n’aveau nici bărbați, cari să-i convingă de temeinicia adevărului, că numai un popor, care își crește și întărește sufletul din aurul cel mai curat al culturii adevărate, e vrednic de viață și e capabil să trăiască. În fruntea lui se aflau domni străini, atât în cele lumesti, cât și în cele bisericesti, în fața cărora i se strângea inima de răceala, ce o suflau mereu vorbele și faptele străinilor, iar lumea de sentimente și-o manifesta în margini tot mai înguste.*)

Astfel poporul acesta blând și ascultător, insufletit pentru împăratul „chip dumnezeesc pe pământ”, își tânja traiul fără noroc și fără nădejde, cu sufletul rob, silit să-și îndoie genunchiul naintea tuturor străinilor. Nici când nu s’a bucurat de slobozenie deplină „doar într’un trecut îndepărtat, din care însă nu ne putem câștiga nici o mărturie mai lămurită”, cu toate că după dispozițiile lui înalte, după prisosul de viață care clocotea în el, putea, trebuia să fie el stăpânul. Datele statistice făcute, deși cu multe greșeli, de Griselin prin anii 1770 ne vorbesc doar de o majoritate covârșitoare a elementului român pe plaiurile acestea: Români 181,639; Sârbi 78,780; Nemți, Francezi și Italieni 42,201; Bulgari 8683; Țigani 5272 și Evrei 353.

Și sutele acestea de mii de Români aveau abia 24 învățători; dar și aceștia știau atât de puțin, încât mai că nici nu se deosebeau de poporul ai cărui luminători se pretin-

*) Vezi I. Agărbiceanu: Apariții bolnave în societatea noastră. Luceafărul anul VIII. Nr. 21.

deau a fi. Scrisul și cetitul era tot ce făcea titlul lor de dascăli. Preoții încă nu însemnau mai mult; în multe cazuri doar nici atâtea cât dascălii. Mulți nici nu cunoșteau taina cea mare a scrisului și a cetitului! Aceștia din urmă făceau slujbele dumnezești fără carte, dupăcum îi ajuta memoria, oțelită în școalele popești. Plecând dela astfel de împrejurări vom înțelege vorbele grele și grăitoare de durere din raportul oficios trimis la „Gubern” în anul 1768. „Străinul, căruia i se întâmplă să călătorească prin părțile acestea (Banat) se infioară până în rărunchi, văzând întunecul, în care trăiește poporul acesta (român), înzestrat cu atâtea însușiri eminente dar necioplit, învăluit de credințe deșarte. El nu-și cunoaște nici credința proprie; n’a ajuns încă la cunoștința de om. Singura lui ocupație este prăsierea de vite. Preoții lui sunt întunecați, nu se îngrijesc de soarta păstorilor lor, nici de luminarea tineretului, care crește în moravuri proaste și deprinderi primejdioase”.

Sârbii, stăpânitorii vieții sufletului nostru, erau mai privilegiați de soarte. Ei aveau pe lângă un mănunchi de intelectuali și părinți sufletești, căpetenii bisericesti, cari se îngrijau de creșterea și întărirea sufletului, deși adeseori numai îndemnați de căpeteniile lumesti, precum se întâmplă cu metropolitul Nenadoviciu. Acesta primi adevărat prin anii 1752 înalta poruncă, să înființeze școale pe sama poporului și să cheltuiască mai multă muncă, să lucre cu mai multă râvnă pentru luminarea celor oropsiți, spre binele bisericii și al patriei.

Atât Românii cât și Sârbii n’aveau școale în adevăratul înțeles al cuvântului, doar pe lângă vre-o mânăstire mai fruntașă și pe lângă episcopii.

Și în școalele acestea mergeau tinerii într’un singur caz, anume, când voiau să se facă popiori cântăreți din strană. A ști carte în-

semna la semințiile acestea a ști meșteșugul preoțesc, ori a fi comerciant. Cei ce umblau la școală, mergeau cu gândul să se pregătească pentru sfânta taina a preoției, ori să devină cel puțin țârcovnici. Cei ce voiau să se facă comercianți erau introduși în tainele scrisului și a socotitului de alți comercianți, cari învățaseră meșteșugul acesta scump în țările apusului.

Învățământul se făcea în școalele acestea, să le zicem preoțești, într’un mod de tot primitiv și unilateral. Consta mai numai din memorizare. Aceasta o știm dintr’un raport al senatului școlar sârbesc din Timișoara de prin anii 1770. În Timișoara existau anume 3 școale de acestea, înființate încă de pe vremea stăpânirii turcești; se zice, că una dintre ele să fi fost pe jumătate românească, anume pentru preoții „Vlahilor”.

Cred, că nu va fi de prisos cunoașterea raportului amintit, mai ales că ne spune în detalii, ce și cum se învăța în școalele preoțești zidite tot după un calapod; ne arată tot ceea ce trebuie să știe candidatul de preoție.

În școalele din Timișoara, precum în toate celelalte școale din țară, care aparțin confesiunii noastre, se face cap și învățătură învățământului cu cetitul. După ce ucenicii prind a buchiza, li se dă „ceaslovul” în mână, pe care să-l învețe din buche în buche, dea rostul, fără considerare că cunosc ori nu cunosc toate literile. Învățarea Ceaslovului are de scop să desvoalte în elevi frica de Dumnezeu, temeiul înțelepciunii, pe de altă parte să-i facă capabili de a da mână de ajutor preoților la săvârșirea diferitelor slujbe dumnezești. Cu Ceaslovul se trudește tinerimea nu mai puțin decât doi ani; după mântuirea lui trece, conform obiceiului, la Psaltire. Cu prilejul acesta învățătorii caută să se convingă, de cunosc toți ucenicii oile negre de pe câmpul gal-

FOIȘOARĂ.

Târgul dela Găina.

— Păreri mai nouă. —

Despre târgul obicinuit la Sân-Patru pe muntele Găina, în care mulți străini necunosători de obiceiuri românești voesc să afle cu orice preț un târg de fete, reținem câteva observări dintr’un număr mai nou al unui ziar clujan. Correspondentul său din Deva scrie adică între altele:

Târgul de fete la Găina și a perdut puterea de atragere. Mai demult se adunau pe munte 7—8 mii de oameni ca să-și petreacă trei, patru zile împreună. În anul acesta, 1910, au fost la târg abia vre-o 2 mii de oameni. Astăzi a eșit din modă specialitatea de frunte a târgului dela Găina, adică târgul de fete nu mai există (nici n’a existat. Red.) Feciori și fete se mai întâlnesc acolo și acum, dar de târg și de căsătorie imediată nu mai poate fi vorba. Mai înainte vreme, zice correspondentul, fetele de moți de fant erau vândute pe muntele dela Găina. Fata de măritat, îmbrăcată sărbătorește își aducea acolo zestrea întregă, ca să o poată vedea flăcăii de înșurat. Într-o ladă mare, zugrăvită cu flori se găseau cătrînțe, basmale și tot fe-

lul de haine femești. Tot acolo mai țineau taleri, galbeni, bancnote, care cât avea. Îndată ce se înțelegeau părinții fetei cu feciorul care le venea la socoteală, se făcea și nunta într-o șatră deosebită, unde aștepta preotul cununător gata să le facă slujba.

La târgul dela Găina, cere în anul acesta s’a ținut din 17 până în 20 Iulie, n’a mai fost nici o vânzare și cumpărare de fete, ci a fost un târg ca toate târgurile: cu negustori slovaci, jidani, cu ciubere și domițe de ale moșilor, cu obișnuții comediați din panorame, cu chinematografe, gramofone și alte minunății.

Totuși târgul a fost slab.

A bătut la ochi mulțimea de bărbați gârboviți și slăbănogiți, iar de altă parte multe fete de moți dintre cele mai frumoase, blonde și pline de sănătate.

Un țăran român mi-a dat următoarea explicație: „Floarea feciorilor e dusă în cătanie, unii s’au dus în țara românească, alții în America, o parte din ei lucrează în orașe, iar aici la târg vin mai mult bătrânii și cei rămași pe sate”.

Lipsa și traiul rău se cunoaște de pe fețele oamenilor. S’au dus vremile, când „găina cea de aur” vedea pe munte numai oameni fericiți.

Se păstrează adică la poporul român o legendă poetică despre „găina de

aur”. În timpuri străbune, spune tradiția, găina aceasta își avea locul aici în munte, unde își puneau ouăle de aur. Și a venit odată un om lăcom, care a furat găina cea de aur și a dus-o acasă, ca să-i ouă de aici înainte numai lui. Însă, îndată ce a soait ou ea acasă, găina s’a aruncat cu aripile asupra omului și între tunete și trăsnete l-a omorât. După aceasta găina deodată s’a repezit în văzduh, și nu s’a oprit decât tocmai pe dealurile dela Roșia, lângă Abrud. Găina de aur se găsește tot acolo și astăzi, de aceea ținutul de acolo este atât de bogat în aur...

Lupta de rasse.

De Sfînz.

II.

Din interesul de conservare se desfășură între popoare o concurență, mai corect o luptă, lupta pentru existență.

În această luptă, clasele sociale înghebate în formă de state se prezintă ca forțe, cari prin întrecerea lor contribuiesc la înaintarea civilizației.

Mijloacele luptei sunt nu numai materiale, ci și de ordin moral și intelectual, la cari cu drept cuvânt se poate socoti ca element de forță energia de rasse.

În lumea contemporană lupta se dă între două clase; clasa privilegiată, o rămasă a trecutului și clasa care cere generalizarea egalei îndreptățiri, cu observarea distinctă a caracterelor naționale.

Între aceste două direcții cari sunt în luptă și provoacă criză, în care parte sunt avantajile și în care dezavantajile? Duhul vremii, evident primează reacțiunea...

Societatea se prezintă în statele moderne, într-o stare morbidă, mai ales sub raportul moral, care e chemat a fi temelia viitorului.

Legăturile vieții casnice au slăbit din ce erau în trecut; trebuințele vieții sporesc mai repede decât mijloacele necesare pentru satisfacerea lor.

Ideea egalității e subminată de acceptarea și recunoașterea superiorității, iar sentimentul moral dispare în măsura în care crește criminalitatea.

Criminalitatea se răsfăță pe o scară foarte întinsă și în variate forme cari sfîdează principiile iubirii, dreptății și adevărului.

Proceduri antieștrice contribuiesc la campanii criminale întemeiate pe dorul de expansiune nefiească, care învederează simțământul inferiorității... nemărturisite.

bin al hârtiei. Dacă se întâmplă, ca unul ori altul să nu le cunoască toate, acesta trebuie să învețe cetirea fiecărui cuvânt din Psaltire, fără ca să-i mai arate cineva slovele necunoscute și astfel să ghi-cească și ghicind să cunoască lile- rile. Psaltirea se memoriza așide- rea întregă, tot astfel și catava- siile împreună cu „versul“ lor. Șco- larul, care știe Ceaslovul, Psaltirea și Catavasiile, se poate angaja ca „diac“ la vre-o biserică. Candidații de preoție însă trebuie să mai în- vețe și Testamentul Nou, mai ales epistolele lui Pavel și Evangeliile. Aceasta e proba de foc pentru ceie voesc să intre în tagma clericilor; celce trece teafăr prin proba acea- sta, poate aspira la preoție, după o muncă atât de aspră, cheltuită cu memorizarea mecanică a scrierilor sfinte. Candidații de preoție nu se deprind în meșteșugul scrisului și al socotitului; acestea se consideră lucruri de a doua mână. Elevul care nu stăpânește în sufletul său calită- țile de lipsă pentru o față biseri- cească, mântuind Psaltirea, se des- parte de școală; și dacă are noro- cul să intre ca ucenic la vre-un ne- gustor, versat în ale scrisului și so- cotitului, învâța aici meșteșugurile acestea de mare preț, de nu, în pu- țină vreme uita tot: Ceaslov, Psal- tire, învățate cu atâta chin și trudă sufletească.

Un lucru bun și înțelept.

Dacă se va adevăra ceeace anunță jurnalele noastre, *Tribuna* și *Lupta*, că guvernul ar fi inițiat pertractări cu distinsul nostru fruntaș Dl Dr. Ioan Mihu, pentru împăcarea no- stră, atunci guvernul a lucrat foarte bine și înțelepțește, pentru că dl Dr. Mihu este bărbatul care se bucură de încrederea tuturor Românilor, fără deosebire de partid; este omul ca- rele de sigur poate da guvernului cele mai prețioase informațiuni. Deci nu rămâne decât să ne felicităm și pre noi, și pre guvern și pre dl Dr. Mihu, și să rugăm și pre Dumnezeu să ne ajute a ajunge cât mai cu- rând la o soluțiune bună și multă- mitoare a cauzelor noastre.

Discursul deputatului Dr. Stefan C. Pop,

rostit în ședința camerei din 16 Iulie.

(Urmare).

Contele Stefan Tisza astfel voeste să deslege problema, că pe noi ne-ar mă- tura de aici, zicând că noi nu suntem a- devărații reprezentanți ai poporului, ne prezentă, ca și când numai o întâmplare norocoasă ne ar fi scos la suprafață, — azi am venit, mâne ne ducem — și ape- lează la elementele mai moderate, la inal-

tu tul cler și la intelectuali. Poftescă, noi nu-i stăm în cale. Un lucru însă să nu peardă din vedere contele Tisza: că bise- rica română gr. or. și gr. cat. sunt bise- rici naționale; și nu uita că ele își au is- toria și tradiția lor, că pe tronurile bise- ricești au șezut bărbați celebri și că pre- lații nostri nu vor comite fapte, carlsunt în contradicție cu aspirațiile noastre na- ționale îndreptățite. (Mișcare și strigăte în dreapta: Nici noi nu vom asta!)

Și să nu cheme contele Tisza pe pre- lați la luptă, pentru că știm ce nenorociri se întâmplă, când se coboară din scaunele lor episcopi, ca să conducă. Rămăie în ele, căci au un teren foarte mare, ca să lucreze pentru biserică și poporul lor și pentru dezvoltarea culturii lui, și să nu se coboare la politica aceea, despre care știm cu toții, că cel rol ingrat oferă cu deosebire celor, cari primesc să reprezinte cinstit pe poporul lor. Ei știu prea bine că este spinoasă cariera acelor, cari do- reso din toată inima să reprezinte intere- sele poporului lor, cari nu se îmbulzesc ei în frunte, ci pe cari îi silește voința poporului la rolul acesta. Să lăsăm am- vonului și școlai pe preoți, (Aprobări în dreapta). Mie mi se pare, că descoper anumite contraste în partidul muncii na- ționale. (Contraziceri în dreapta.) Dați-mi voe, domnilor, dar eu văd două direcții paternice, cari desemnează în conturile lor elementele lor principale. Văd ade- vărata liberalism, născuța spre democra- tizarea țării, și văd și elementele retrograde. Aceasta nu o afirm eu numai, ci oameni cu mult mai inițiați ca mine, poate că dvoastră înșivă puteți constata. Unul din- tre contraste îl pot arăta numai decât, nu relativ la reforma electorală, ci referitor la tratarea cu poporul, la felul de a pur- cede față de agitarii. Dl ministru al justi- ției orde, cel puțin până acum mărturisă, că pot fi uneori articole de agitație, cari nu trebuie persecutate, că de multeori ele sunt fetei unei legitime indignări și din pricina lor nu trebuie să dai numai decât alarmă. Concepția aceasta și-a adevărat-o prin sistarea alor foarte multe procese.

Și acum vine contele Tisza și spune, că nu suntem destul de riguroși, că ui- tând de toate am uitat în primul rând de a înăspri paragrafi codului penal, și el oaută criteriile acestei înăspri în stabili- rea dreptului de convocare și de întrunire; cu toate acestea criteriul nu este acesta, ci este stabilirea faptului, că ce este agita- ție, o chestie, care frământă de multă vreme mințile, fără ca să se poată ajunge la o înțelegere în privința aceasta. Dl conte este convins de aceea, că dacă se găsec cadrele potrivite, se poate declara că de pildă și trasul cu ochiul este con- vocare, și că, dacă umbli doi oameni pe stradă este întrunire, și astfel având drep- turi suverane voi putea pune mâna pe gu- raliivii agitarii, când îmi place mie. (Stri- găte: Când sunt vrednici de asta!).

Se poate spune cu drept cavânt, că partidul muncii naționale are două vieți. În chestia reformei electorale am auzit păreri, cari condamnă dimpreună cu Tisza sufragiul universal, și de acelea, cari îl doresc sincer.

S. Kelemen: Tot dimpreună cu Tisza! (Sgomot și mișcare în dreapta).

Dr. St. C. Pop: Nu vă minunați deci, că suntem nedumeriți asupra partidului muncii naționale. Vrem să știm, cu cine să lucrăm împreună. Poate că dvoastră n'a- veți nevoie de colaborarea noastră mo- destă. (Așa-i! în dreapta), dar totuși e

a făcut cu Sașii aduși în Ardeal; ori prin împrejurarea, că în populațiunea precumpă- nitoare românească nobilimea de sânge ma- ghiar și-a schimbat limba (?) cu cea romă- nească (!)...

Ori cum ar fi, în general vedem în Valahi o sămânție subjugată, asuprită, care — după părerea lui Engel — străbătea cu turmele și corturile locurilor de siguranță ale ținuturilor muntoase, ca Ardealul și Alpii Macedoniei și Tesaliei.

Toate opiniile congruează asupra feno- menului, că sămânția asuprită se reînnoia în ținuturile muntoase, sigure dar neroditoare.

Așa și Slavii, unii în sud (Sârbo- Croații), alții în nord (Moravo S'ovacii) au mai recăstăgat cu înecetul din teritoriile Ungariei, dar nu s'au mai răspândit în așa măsură ca înainte.

O iconă a acestei sorți a poporului valah, ori mai corect cea mai bună dovadă pentru realitatea persistenței este limba lui. Prezența lui dovedește neîntreruptă lui persis- tență, iar măsura acelei persistențe e în in- tensitatea limbii. Nici unul din popoarele cu- ceritoare n'a avut forță intelectuală și apti- tudine suficientă de absorbire, ca locuitorii să nu le dea înainte cu limba lor, pe care au învâțat o dela cel dintâi, cel mai strălucit cu- ceritor.

bine să ne cunoaștem unii pe alții, căci cel puțin putem constata, că cine este responsabil.

Și în ceeace privește chestia națio- nalității am sfat, că dl ministru-preșe- dinte are alte principii, decât contele Tisza. (Încă nu s'a declarat). Eu și eu, că s'a de- clarat, fiindcă atunci, când a tratat cu pre- sidentul partidului nostru în calitate de president de partid, n'a avut o atitudine respingătoare, ca aceea a contelui Tisza.

G. Polonyi: Ați cerut 15 mandate!

Dr. St. C. Pop: Contele St. Tisza, ca să facă să i se îndrăgească programul privitor la naționalități, cu toate că nu recomandă calea de a rezolvi chestiunea, rătăcește prin sferele marilor puteri, și-l aduce în legătură cu istoria mondială și în special cu aceea ce constatăm și noi cu plăcere, anume că interesele vitale ale statelor ostice și libertatea acelor este tot atât de plăcută Ungariei, ca și liber- tatea și independența Ungariei pentru ele. Eu admit bucuria aceasta, dar dacă vrem să ajungem la concluzii adevărate, atunci nu trebuie să perdem din vedere istoria. Când vorbește contele Tisza despre poli- tica de expansiune a căsii Habsburgice și amintește și câteva momente din epoca lui Carol al III., Mariei Teresiei și Iosif al II, atunci mi se pare că dânsul pur- cede din premise gresite. Epoca aceea ca și întreg veacul al XVII, au fost stă- pânite de alte idealuri, atunci imperiul Habsburgic a avut rolul de apărător și tutor al popoarelor orientale contra puterii turcești (Sgomot). Imperiul Habsburgic n'a fost condus de scopuri de cucerire; eu neg, că monarhia aceea ar fi avut in- tenții expansive și cu deosebire neg, că ele s'ar fi putut zămisi în sufletul popo- rului unguresc, pentru că opinia poporu lui unguresc a condamnat chiar și ocu- pația. Dar Casa de Habsburg și-a perdit marea influență, pe care o avuse, unde pe cum știți și dvoastră a avut multă vreme rolul de protectoare a creștinătății. Și vă atrag atențiunea dnilor asupra con- gresului slav, care s'a ținut în Sofia, asu- pra procesiunii făcute la statuia țarului Alexandru liberatorului, ca să-l sărbătorească. Prin urmare datele acestea istorice n'au fost prea potrivite. R'cunosc, că Un- garia s'a purtat cu simpatie față de Romă- nia, dar nu gresesc deocă vă amintesc, că nioi România n'a fost în relațiuni dășmă- nești cu Ungaria. Amintiți-vă numai emi- grația, când au trecut patru mii de Un- guri în România, pe când numele ei nu era România, ci Moldove, și când țărișoara aceasta nu numai că nu a dat pe unguri aceștia pe mâna guvernului austriac, ci dimpotrivă le-a dat soldă, făcându-le ast- fel cu puțință existența. Dlor, din toate acestea reese, că dacă România este stat liber și independent, meritele ei să nu i le răpească contele Stefan Tisza, pentru că ea și-a câștigat independența aceea cu prețul sângelui filor ei viteji sub conducerea unui mare căpitan. Și când după emi- grațiul dela Adrianopol s'a ivit planul că Rusia să răpească României Basarabia și să-i dea în schimb Dobrogea, dintre pu- terile signatate nioi una n'a grăbit în aju- torul României celei slăbuțe, cu toate că ea a vrut să și apere drepturile sale și cu- sabia, și România cu toate că a adus sa- crificii enorme, a trebuit să cedeze, să sa- crifice Basarabia chiar cu învoirea monar- hiei Austro Ungare. (Sgomot în dreapta).

Președintele (sună): Linște dlor!

Așadar datele acestea istorice cam schiopătează, dlor! Dar să ne apropiem de o chestiune, care pe noi ne interesează mai deaproape; asta este după cum o afirmă contele Stefan Tisza, felul cum trebuie să fie relațiile noastre, aici acasă, pentru că putem fi bine în afară. Contele Ste- fan Tisza constată faptul îmbucurător, că România oficială are față de noi o pur- tare foarte corectă. Față de lucrul acesta îmi iau voie, să constat și eu, că guver- nul ungar, încă este totdeauna loial și foarte corect, — dar precum afirmă dâ- nul exprimându-și părerea de rău, că so- cietatea neoficială nu împărtășește păre- ri oficiale românești, așa zic și eu, că Ungaria oficială nu este identică cu Un- garia neoficială. Din împrejurarea acea- sta numai o concluzie se poate trage și anume, că numai atunci va fi politica si- nătoasă și fericită, când puterea oficială merge mână în mână cu cea neoficială. Mulțumirea națiunii se naște, când se găsec guverne cari știu pătrundea inima poporului și ridicând poporul la sine i-o cuceresc. Aceasta este marea problemă și grea, a cărei rezolvire încă n'a succes, a cărei rezolvire o așteptăm încă. Iar dacă spuneti, că opinia cealaltă noi o provocăm în România, aceasta o resping hotărât. Calomniem noi Ungaria? dar, dlor, ori ce se întâmplă, fie chiar și prin tele- grafal fără sârmă numai decât puteți ști. Dacă primiți remedii recomandate de Tisze, ca să înăspriți codul penal, ca să mărim numărul celor, pe cari îi expulsați, ca să scoatem din țară forțele bune cari ar lu-

ora pentru binele patriei, vă asigur c asta nu va folosi. Firește, că aceia du- ou sine sămânța nemulțămirii și a urii. Și lucrurile cari se întâmplă aici află și acolo răsunet, și nu este nevoie să agi- tăm noi, că agită faptele. Dar eu am cre- d nța, că popoarele vor afla calea cea a- devărată și fără de luma cea oficială ro- mânească și ungurească, și asta va fi le- gătură singură care nu se poate frânge. Asta nu va avea numai un înțeles plato- nic, ci ea va fi calea adevărată, și nădăj- duese că prin ea va încolți stima reci- procă și înțelegerea. Când nu va mai fi stăpân și slugă, poruncitor și supus, ci deputați cari cumpănesc lucrurile cu grijă, se vor întruni sfătnicii și vor stabili con- dițiile înțelegerii. Ceeace recomandă con- tele Tisza, nu va duce la înțelegerea, pe care o dorim cred cu toții.

Chestia aceasta e foarte ciudată. Când nu eram în Cameră, ziceați, că de ce nu venim aici, ca să facem schimbul de vederi. Iar când am venit, ați zis, că nu are statul interes, decât să ne stăpâni pe noi din Cameră. (Mișcare, strigăte în dreapta: Să nu veniți ca partid al națio- nalităților). Partid al naționalităților a fost dela început. Dacă nule-a fost greu lui Francisc Deák, lui Iosif Eötvös să ne primească ca partid al naționalităților, nu vă fie nioi dvoastră. Dacă a putut urma tratative cu noi, ca naționaliști, Francisc Deák, cred că poate urma și contele Ste- fan Tisza. (Așa-i! în centru). Contele Stefan Tisza ar trebui să știe din istorie, că și pe când trăia tatăl său, noi am fost partid deosebit, ne-am întrunit la Si- biu, am adus hotărâri, și lui nu i-a venit nioi odată în minte, că să ne împiedece dela aceasta.

Cum s'a ivit așadar părerea, că nu există partid al naționalităților? Descar- tes a zis: „Cogito, ergo sum“. Suntem aici ca partid și vom rămâne aici, până îi va succede contelui Tisza să ne măture.

Mai nimerită este soluția, care spune că să ne dăm seama că cunoaște depu- tatul tradiții, dorințele, nevoile poporu- lui său, știe-le tămădui și că potrivit este el ca să le vindece? Lucrul de căpetenie nu este numele, ci ea să fie om de ome- nie și vrednic de încrederea publică, și să nu trecem la acuzarea deputaților învinu- indu-i că jăfuesc poporul prin bănci. Aici n'a fost încă deputat, care să fi făcut prin nelegiuirile sale să plângă nioi măcar pe un Român. Cum îndrăznește cineva să spună, că temelul existenței noastre este jaful, că prăpădim poporul cu bănci și că-l aducem în strâmtoare? Asta este o acuză nedemnă, pe care n'ar fi iertat să ni-o aducă acei cari cunosc viața noastră de până acum.

(Va urma).

Din tractul Alba-Iulia.

O părere asupra inspectării învățământului. Starea școalelor și a învățământului din tractul Alba-Iulia.

— 8 Iulie v.

Una dintre chestiunile cele mai ar- zătoare și de actualitate, este fără îndoială chestia învățământului în școala po- porală confesională, care e cu atât mai ar- zătoare, cu cât legea școlară din 1907 intră cu anul acesta în întreaga sa putere de drept, pucând o mare parte a învăț- torimei în impasul slugei la doi stăpâni. Aceasta o afirm pe baza datelor câștigate la fața locului, v. sitând școalele conf. gr. or. din tractul Alba-Iulia, și cred că nu numai aici domnește insuficiența de orien- tare în ceeace privește îndeplinirea che- mării, ci pre-tutindenea.

Mulți dintre învățători nepricepân- du și pe deplin rostul lor de educatori, șo- vâesc, ba alții chiar alunecă cu cărare greșită, iar când intri în școala unui ast- fel de învățător, te cuprinde jalea văzând, că truda lui e pusă pentru scopuri fără de nioi un rost, iar adevărata țință a edu- cațiunei a rămas la distanță chilometrică.

Intrebat am nu numai pe unul din- tre aceștia: care e țânta ce o urmăresc? Răspunsul a fost: că trebuie să satisfac dorința prietinelui lor (?) vecinic neîmpa- cat și nemulțămît. Dacă așa departe am ajuns, că inv. conf. să caute să mul- țamească numai pe dușmanul școlai sale, atunci susținerea acesteia, nu mai are n'ci un rost. Acest fapt trist provine de acolo, că confesiunea cea susținătoare de școală a pus prea puțin pond pe controlarea in- strucțiunei, și așa învățătorul șovăitor, din lipsa de orientare, a căutat, să satisfacă numai aceluia cel supără regulat cu vi- sitele sale amenințătoare.

Inspectia învățământului în școala poporală a fost lăsată din partea confe- siunei exclusiv în mâna directorilor locali, dintre cari mai bine de 90% sunt preoți, cari nefind oameni de specialitate, reduc rolul lor la controlarea învățătorului cu privire la începerea și terminarea instruc- ției zilnice, ear unii mai puțin scrupuloși având vre-o slujbă particulară în comună

¹ Valachische Maerchen von Arthur und Al- bert Schott. Stuttgart u. Tübingen 1845 — p. 43—47.

se abat și pe la școală, ca să subscrie protocolul, pentru ca să-și plătească urechea, — ba alții din comoditate, poate că nu fac nici atât.

Fiind astăzi deschisă discuția asupra inspecției învățământului primar, la acest loc îmi dau și eu modesta mea părere.

Pentru că sa mai rămână afacerea inspecției numai în mâinile directorilor locali, și a dlor protopopi, cum a fost până acum, înseamnă a tăia artera principală a școlii confesionale. Iar dacă e, ca inspecția s'o provadă, conform deciziei sinoadelor eparhiale, o singură persoană, se cere dela aceasta un lucru cu totul imposibil. Și încredințându-o iarăși dlor protopopi, — precum s'a ventilat în publicitate, — ne aflăm față în față cu două neajunsuri, — unul care s'a amintit în ziarul „Tribuna“, că ne trebuiesc oameni cu pregătiri speciale la conducerea tractelor, iar altul, că dnu protopop, ca șef tractual, pe lângă toată bunăvoința, tot nu vor putea să provadă și afacerea inspecției așa cum se cuvine, fără ca să-și neglige agendele de conducere a tractelor.

Inspeția învățământului la școala pop. conf., după părerea mea, ar fi să se provadă așa: Fiecare eparhie, să-și sistematizeze câte un post de „Inspector general al învățământului primar din școala confesională“, care post din punct de vedere economic, îl poate ocupa referentul senatului școlar. Apoi în fiecare tract protopopesc, consistorul eparhial să denumească un „inspector districtual“ care, din același punct de vedere, să fie recrutat dintre cei mai probați învățători, cari au servit cel puțin 10—15 ani pe cariera de învățator confesional. Aceștia să fie ridicați din posturile lor, și să fie plătiți conform anilor de serviciu, din casa consistorului.

Mai avantajos ar fi, dacă aceștia ar putea fi pensionați, căci în cazul acesta dotarea lor ar putea fi mai mică și prin urmare, cheltuielile eparhiei mai reduse.

Acești inspectori districtuali, să fie obligați a cerceta (inspecționa) tot la două luni fiecare școală conf. din districtul lor. Tot la două luni să facă raport despre starea învățământului inspectorului general, iar acesta senatului școlar al consistorului. Cazurile de neglijență, arătate de inspectorul districtual, să fie grabnic luate sub cercetare, iar cercetarea să fie condusă de însuși insp. general, și numai în cazuri excepționale, de șeful tractual.

Mulți vor zice, că un învățator, din punct de vedere al calificării, nu e destul de capabil să inspecteze și să dea sfaturile necesare unui alt învățator. Acelora ce astfel vor judeca, le răspund, că o praxă conștientă, răstoarnă o teorie subredă, și un învățator care a muncit conștient timp de 10—15 ani pe cariera de educator și cunoaște temeinic împrejurările locale, știe să dea îndrumări mai bune și mai dădătoare la scop, ca oricare om cu calificare superioară. Nu voiesc să vătăm pe nime, dar un om cu cea mai înaltă pregătire pedagogică, neînsoțită de praxă, necunoscând nici împrejurările locale ale unei școli, nu poate să facă o inspecție temeinică a învățământului din acel loc.

Aceasta e părerea mea individuală, cu privire la inspecția învățământului, — și acum să-mi permiteți să raportez ceva despre școlile conf. gr. or. din tractul Alba Iulia.

Numitul tract a avut în anul școlar 1909/1910 28 de școli, cu 30 de învățători, dintre cari numai unul a fost aplicat în mod provizor. Obligați a cerceta aceste școli au fost în a. școl. esp. 3363 de elevi, dintre cari 1448 n'au cercetat de loc școala, iar dintre cei 1915 frecvenți după ce au dat un număr enorm de absenții, au rămas nepromovați 592 de elevi.

Aceste date ne spun câtă îndărătnicie posedă încă România față de școala sa. Iar pentru vindecarea acesteia, organele administrative, nu dau nici un sprijin, căci dela 16 școli s'au arătat absențiile mai mult ca de 10 ori, dela 11 s'au arătat dela 2—10 ori fără nici un rezultat.

Instrucția în toate școlile, împărțită în patru grade, s'a constatat făcută în gradul I de către 8 învățători, în gradul II de 11, în al III-lea de 7 și în IV-lea de 4 învățători. În termin mediu, instrucția s'a făcut în măsură destul de corespunzătoare, căci dintre cei 30 de inv. numai 4 au negles într-o câțiva îndeplinirea datoriei lor.

În urma legii școlare din 1907, instrucția din religie și din limba română s'a constatat că suferă în măsură mai mare ori mică în 14 școli, și dacă nu se vor lua măsuri de controlare, de sigur această scădere va lua dimensiuni mai mari.

Un fapt, ce numai spre laudă nu servește unor învățători și directori, e, că dintre 28 de școli, abia în 13 s'a ținut și școală de repetiție, care a fost cercetată de 214 elevi.

În ceea ce privește prevederea școlilor cu reabilitate necesare, trebuie să constat, că pe deplin nu e prevăzută nici o școală, în parte 19, iar 9 școli sunt lipsite total, ba încă la unele lipseau și protocoalele. La acest loc atrag atenția stărilor colegi asupra faptului, că conducerea neregulată a protocoalelor, precum și folosirea manualelor neaprobată, constituie delict disciplinar.

Salarele, până la data de 12 Iunie n. din 30 abia la 3 învățători le-au fost întregite, conform legii din 1907.

Școlile, ca edificii, servesc spre laudă conducătorilor și șefilor tractuali, și cu deosebire celui actual dnu Ioan Teculescu, care cu deosebitul dsale talent a știut să îmbărbăteze și să îndemne poporul la jertfă așa, că pe anul viitor școlar numai o școală va mai fi necorespunzătoare.

Toate aceste date sunt scoase din chestionarul comisiei de 3, aleasă de conferința învățătorilor cu scopul, ca să viziteze toate școlile din tract.

De încheiere amintesc, că tractul Alba-Iulia, cu puterile didactice de cari dispune, pe lângă o inspecție mai îngrijită, și pe lângă prevederea școlilor cu cele necesare, își poate menține locul de frunte între celelalte.

Un învățator.

Nr. 8070 Școl.

CONCURS

Din fondurile arhiepiscopale în finea anului școlar 1909/1910 au venit vacante următoarele stipendii câte de 100 coroane, și anume câte unul din fundațiunea: Peioviș, Collogea și Francisc Iosif, pentru conținerea cărora se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Cereri de concurs dimpreună cu următoarele documente toate în original

- a) carte de botez,
- b) testimoniu școlar,
- c) testimoniu de paupertate sunt a se înainta în termenul indicat la consistorul arhiepiscopal.

Cereri înrate după expirarea termenului de concurs nu se pot lua în considerare.

Sibiu, din ședința sen. școl. ținută la 15 Iuliu, 1910.

Consistorul arhiepiscopal.

Internatul de fete cu școală de menaj și de industrie casnică din Brașov.

— Înființare pe anul școlar 1910—1911. —

„Reuniunea femeilor române din Brașov“ aduce la cunoștință condițiile de admitere în „Internatul de fete cu școală de menaj și industrie casnică“.

Reuniunea întreține și subvenționează acest Internat cu o sumă însemnată, spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

În Internat se predă învățământ practic și teoretic.

Învățământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreținerea locuinței, spălatul și călășul, legumăritul, croitul de rochii și de rufărie, cusutul cu mașină, diferite lucruri de mână, până la cele mai variate broderii, țesutul la război dela cele mai simple pânzării până la covore colorate ș. a.

Învățământul practic se completează cu învățământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei, teoria croitoriei; contabilitate și chimia culinară, igienă; apoi, religionea, limba și literatura română, maghiară și germană, cântări, desen ș. a.

Încăperile internatului s'au mărit și corespund pe deplin regulilor igienice, având școala și atelierile de lucru într-o clădire separată, situată împreună cu clădirea principală într-o frumoasă grădină, proprietatea Reuniunii.

Taxa pentru întreținerea completă (inclusiv spălatul) este de 36 cor. pe lună; la aceasta se mai adaugă o taxă suplimentară de 4 cor. pe lună, pentru învățământ, îngrijire medicală și băi. — Taxele se plătesc anticipativ. Lunar în total 40 cor.

Primirea elevelor în Internat se face cu începere dela 25 August st. v.; deoarece numărul locurilor este limitat, părinții sunt rugați a anunța cât mai din vreme înscrierea.

Pentru a putea fi primite în internat elevele vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să prezinte certificat de botez, de școală și de revaccinare.

La intrare în internat, elevele pe lângă hainele și rufele trebuincioase vor trebui să-și aducă asternut de pat, (saltea, perină și plapomă cu rufăria lor).

În ceea ce privește îmbrăcămintea elevelor înștiințăm pe părinți, că pentru reducerea cheltuielilor și pentru uniformitate s'a reglementat un costum uniform precum și șorțuri uniforme, pe cari elevele trebuie să și le facă în Internat.

În legătură cu acest Internat Reuniunea întreține și un Orfelinat, în care se primesc fetele române, orfane și sărace pe cheltuiala Reuniunii. — Pentru ocuparea acestor locuri se publică concurs.

Informațiuni se pot lua dela direcțiunea Internatului.

Maria B. Baiulescu
președintă.

Ioan Lengeru,
secretar.

NOUTĂȚI.

Fundațiune pentru ziaristi. Cunoscutul fruntaș, dl Dr. Ion Mihai, a hotărât să dăruiască suma de 25 de mii coroane pentru înființarea unui fond al ziaristilor români din Ungaria. Menirea fondului este: a da ajutor ziaristilor români ajunși la înfrimare din cauza de boală sau bătrânețe; a da ajutor văduvelor și orfanilor minori rămași după esemenea ziaristi, și în sfârșit a ajuta pe muncitorii condeiului pentru a face călătorii de studii în străinătate. — În fața acestei fapte frumoase, gazetarii români de pretutindeni vor saluta cu înfăptuire pe generosul bărbat dela Vinerea de jos, care a pus temeiul pentru a se înființa cât mai curând fondul ziaristilor români din țara noastră.

Dar pentru biserică. Marele mecenat al neamului, dl Vasile de Stroescu a dăruit suma de 200 cor. în scopul zidirii bisericii gr. ort. române din Stărci, tractul Unguraș (com. Săleș).

La Seghedin. În 25 Iulie n. a intrat în temnița de stat a Seghedinului părintele Dim. Bogoievici din Bănia, dieceza Caransebeșului, ca să-și facă osândă de șase zile închisoare pentru o predică ținută în Rudăria cu ocazia unei alegeri bisericești.

Di Dr. Ilie Ben și-a răscumpărat felițărită de ziua onomastică trimițând 10 cor. pentru economii arși din Gurăfului.

Advocat nou. Domnul Dr. Ioan Moldovan aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelaria advocației, în Aiud (Nagyenyed. Szentkirály u. 6.

Furtuni. O mare furtună a bătuit Sâmbătă ținuturile din jurul Milanului. A răsturnat ziduri, coșuri de fabrică, a des-coperit case. S'au constatat aproape o sută de morți și câteva sute de răniți. Cicloulul a fost însoțit de o ploaie torențială și de petărie. — Rupere de nori a mai fost și în Germania de nord. — În patria noastră au căzut ploi mari în Torontal, Timiș; în comitatul Arva mai multe comune sunt acoperite de apă. Daunele pretutindeni sunt nespus de mari. — În zilele din urmă au mai fost furtuni strașnice și în comitatul Solnoc-Dobăca. Câteva comune au suferit, în deosebi Deșul și împrejurimea sa, unde au căzut jertfă și 40 de vieți omenești; sunt aproape 300 de răniți, câmpiile stau acoperite de apă, oamenii sunt expuși la foamete.

Post de medic este vacant în comuna Semlac, comitatul Aradului. Este o comună cu peste 6 mii de locuitori, între cari aproape jumătate sunt români.

Aviațiune în Sibiu. Aflăm, că în 14 și 15 August v. aviatorul francez Andrei Frey va executa cu aparatul său mai multe sboruri în fața publicului sibian.

Studenți din România în Budapesta. Sub conducerea profesorului George Murnu mai mulți studenți și studente dela facultatea de litere a universității bucureștene, au vizitat zilele acestea capitala ungărească. Ziarele ungurești scriu, că tinerii au rămas încântați de frumusețile orașului de pe malurile Dunării.

Gorki, vestitul scriitor rus, a scris două piese teatrale. Una este o farsă, cu titlul *Copiii*; a doua e dramă în 4 acte cu numele *Curiozii* și are de subiect viața socială rusească după revoluție.

Holera în Petersburg crește. Pe zi se întâmplă 50—60 de îmbolnăviri cu 10—20 de cazuri mortale. Numărul bolnavilor este 300.

La fondul Victor și Eugenia Tor-dășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii mesterilor sibiieni“ au mai dăruit: Parasch. va Morariu și dsoara Paraschiva Mohan 1 cor., Zaharie Medrea, președintele Insoțirii Raiffeisen din Daneș 30 bani, Solomon Sofonia, cleric curs. II. 50 bani, Pompiliu Constantin, învăț. (Daneș) 30 bani, Basiliu Necș, paroh (Apol-dul-de-sus), soția sa Ana n. Dragomir și ficele lor Asinefta, Paraschiva și Marta 2 cor. și Ioan Sociu, revizor 30 bani.

O despăgubire. Horváth Iános, care într-o afacere de otrăvire fusese osândit la temniță pe viață, și-a renouit procesul; iar curtea cu jurați acum la a doua pertractare l-a achitat. Horváth, în considerare că a stat în temnița dela Illava unsprezece ani fără a fi vinovat, s'a rugat să fie despăgubit. Curia regească a aflat îndreptățită rugarea. Pe temeiul acesta ministrul de justiție a stabilit pe seama celui osândit pe nedreptate o sumă de 4300 cor. pentru cei 11 ani petrecuți în temniță.

Clopotele campaniei. Cinci mari clopote ale bisericii Sfântului Marcu din Veneția au fost așezate zilele acestea, cu ajutorul unei mașini electrice, în campanila de curând recondiț. Clopotele de bronz au o greutate de 11—36 miji metrice. — Afară de unul, carea fost salvat când cu prăbușirea turnului, celelalte patru clopote sunt cu totul nouă. De aici încolo va să zică iarăși vor putea auzi ceice merg la Veneția cum „San Marc sinistra miezul nopții bate, cu glas adânc, cu graiul de Sibile“...

Doarme de 7 săptămâni. Din Paris se scrie, că medicii spitalului din Alençon se ocupă cu studierea unui caz patologic interesant. O servitoare, de 32 de ani, a venit la spital suferind de sgârșiri, și în 21 Iunie după un atac de leșin a căzut într'un somn, din care până acum nu s'a deșteptat. Femeia este nutrită în mod artificial cu ouă și cu lapte.

Femeile din haremul fostului sultan Abdul Hamid, conform unei hotărâri aduse zilele acestea în camera otomană, vor primi până în anul 1922 câte o modestă rentă anuală dela stat. Numărul acestor femei se credea, că este de 200; ministrul de finanțe turc a aflat însă, că Abdul Hamid avea în harem 746 de femei, plus o numărătoasă servitorime. Sultanul de altfel a plătit părinților sume însemnate de bani pentru fetele albaneze și arabe, care au trăit apoi în harem o viață foarte costisitoare.

Convocare. Adunarea cercuală a despărțământului XI. Blaj al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se va ține la 2 August n. 1910, sârbătoreala sfântului proroc Ilie, în comuna Ohaba. După sf. liturgie se va ține adunarea în biserică. Din program însemnă: O conferință de prof. Alesandru Ciura. După prânz la 3 ore vizitarea expoziției de lucruri de mână în școală și distribuirea premiilor. La această adunare se invită membrii Asociațiunii și toți ceice doresc înaintarea poporului român.

Petrecere în Poiana. Tinerimea studioasă din Poiana Sibiului invită la petrecerea obișnuită de vară, care se va ține în 2 August st. n. (Sf. Ilie) în romantica pădure „Staule“. Invitări speciale nu se fac.

Cărți și reviste.

Darea de samă a XII, despre masa studenților români din Brașov, pe 1909—1910, de V. Oniș, director Brașov, tip. Murășan, 1910. O proză de 32 pag., în care se dă un tablou al cheltuielilor și al școlarilor ajutați în vreme de 12 ani, de când există această masă.

Albumul Bunea a apărut cu un cuprins bogat de peste 200 pagini. Are o copertă în mai multe culori lucrată după originalul pictorului F. C. Domșa. Urmează portretul în patru culori al canoniceului Bunea și alte peste 20 clișee. Textul se împarte în următoarele mari capitole: 1. Moartea 2. Jalea neamului. 3. Funerarii. 4. Postum 5. Epilog. Este o carte vrednică de memoria istoricului Bunea. Se vinde în folosul ridicării unui mauzoleu la groapa meritului bărbat. Prețul unui exemplar pentru abonați: 6 cor., pentru neabonați 7 cor. Comandele se pot face la Adresa: Albumul Bunea — Blaj-Bălázsfalva, Librăria Seminarială.

Nr. 11681/1910.

[248] 1—2

Aviz de târg Timișan.

Târgul de țară dela Sânt-Iacob din anul curent se va ține dela 11 August până inclusive 15 August 1910 în Timișoara.

Mânarea în târg a animalelor e permisă începând de Joi, 11 August dela 5 oare dimineața.

Timișoara, 12 Iuliu n. 1910.

Dela căpitănatul suprem orășenesc:

Francisc Bec
căpitan suprem.

Nr. 359/1910.

(268) 1—3

Concurs.

Pe baza rezoluției consistorului arhidiecezan Nr. 7539/1910 Bis. se publică concurs pentru ocuparea postului de capelan temporal cu drept de succesiune la parohia de clasa II a Sibișelului-vechiu.

Emolumentele împreună cu acest post sunt, jumătate din venitele parohiei satorite în coala B. pentru întregirea dela stat a dotațiunii parohilor.

La acest post vor fi admiși în lista de candidare, tinerii absolvenți cu maturitate și cursul ordinar teologic cu esamenul de calificare și cu alte atestate recomandătoare.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în termen de 30 zile dela prima publicare a concursului în „Telegraful Român”, și concurenții, au să se facă cunoscuți cu poporul, pe lângă observarea prescrierilor regulamentului din vigoare.

Orăștie, la 12 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Licitațiune de pădure.

Incuviințându-se din partea autorităților supreme competente exploatarea alor 15.2 jug. cat. din pădurea de fag a bisericii noastre de aici, — pentru vinderea acesteia să publică licitațiune, ce să va ține la 20 Iulie (2 August) st. n. a. c. la 11 ore a. m. în sala de învățământ a școlii noastre de aici.

Prețul de strigare este 2900 cor. dela care sumă 10% sunt a să depune ca vadiu la epitropia parohială, înainte de începerea licitațiunii.

Condițiunile speciale de licitare să pot afla până la ziua sus amintită, la oficiul parohial de aici.

Gherău-Dângău, 3/16 Iulie 1910.

(249) 3—3

Epitropia par. gr. ort.

Nr. 490/1910.

[258] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoare dela școala confesională din comuna Viadeni protopresbiteratul Branului să publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 600 cor.

b) relut de cuartir și grădină 50 cor. iar restul de 400 cor. ca întregire la salariul fundamental și cuincuenalele pretinse de lege se vor cere dela stat.

Învățătoarea aleasă va avea să provadă instrucția în clasele ce i se vor designa și lucrul de mână la fetele din cl. III—VI.

Reflectantele la acest post, au a-și înainta rugărilor instruite conform normelor în vigoare, accludând și documente despre calificarea sa în lucrul de mână subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis.

Zărnești, în 8 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. rom. al Branului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsca
protopop.

Nr. 300/910.

[265] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător-cantor la școala gr. or. română din Gernesig, protopresbiteratul Murăș-Oșorheiului, se eserie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salariu: 1000 cor. și anume 400 cor. din lada bisericești și 600 cor. ajutoriu, care se așteaptă a fi votat dela stat, cvartir în natură și 1/4 jugăr grădină.

Cei ce doresc a ocupa acest post să și înainteze cererile însoțite cu toate documentele recerute subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul susindicat, notându-se, că vor fi preferați candidații cântăreți, pentru că alesul învățător va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică.

Postul se va ocupa la 1 Septembrie 1910, ear cuincuenalele se vor presta la timpul său după anii serviți la această școală.

Concurenții se îndatorează a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare la biserică pentru a-și arăta destoinicia în cântări și a se face cunoscut poporului.

Murăș-Oșorhei, 10/23 Iulie 1910.

Oficiul protopresbiterial gr. or. al tracului Murăș-Oșorhei în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Să caută

o portăreasă

la internatul școlii civile de fete, strada Șaguna Nr. 8. (269) 1—3

Cant un băiat sau doi

ca învățăcei în jimblăria și franze-lăria mea. Băieți mai mari se primesc pe timp mai scurt.

Petru Moga

franzelar
Sibiu, Str. Poplăcei.

(255) 2—4

Medic român în Karlsbad.**Dr. Enea Nicola**

dela facultatea din Viena

dă consultațiuni în Karlsbad,
casa „Billroth” lângă Sprudel.

(387) 47—

Capital soc.: K 150 000.

Telefon Numărul 20.

„LUNCANA”

institut financiar, societate pe acții în Marghita (comitatul Bihor)

și-a început cu 1 Iulie n. a. c. activitatea.

Se ocupă cu toate operațiunile de bancă.

Acoardă împrumuturi cambiale cu caventi,
hipotecare, de cont-curent, lombard, etc. etc.

Primește depuneri cu 5 și 5 1/2 %, după mărimea sumei
și durata depunerii.

După depunerile instituțiilor culturale dă 6%.

Darea după interese o plătește institutul.

(232) 3—3

DIRECȚIUNEA.**Fabrica drezdană de motoare societate pe acții.**

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

MOTOARE ȘI LOCOMOBILE

cu

Benzin, ulei crud, gaz, petrolu,
precum și

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltueli de mânare:

pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

IGNACZ GELLÉRT & COMP.

Budapest, Teréz körút 41. Telefon 12—91.

Garantie foarte bună. Condiții de plată favorabile.

(243) 4—12

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarad** garantat natural-
curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—70
Schiller	”	—60
Risling	”	—80
Bacator	”	1—
Vin roșu	”	1—
Muscattell	”	1—
Tokaj de Somorodin per 1/2 litru	”	140

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,

Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 9—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătorie de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

să recomandă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanția de mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, în-dată ce clopotele sunt bătute de o latură fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt re-comandate

(302) 46—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomandă pentru face-rea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopo-telor vechi cu ajustare de fier bătut, ca și spre turnarea de toate de metal.

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Requisite de scris

se pot procura
de la**Librăria arhidiecezană**